

สรุปผลการประชุม Special Task Force on the ASEAN Standards for Organic Agriculture ครั้งที่ ๔
ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๙
ณ กรุงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การประชุม Special Task Force on the ASEAN Standard for Organic Agriculture (STF-ASOA) เป็นคณะผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน อยู่ภายใต้คณะทำงานจัดทำมาตรฐานของอาเซียนสำหรับผลิตผลพืชสวนและพืชอาหารอื่น (Task Force on ASEAN Standards for Horticultural Produce and Other Food Crops : MASHP) มีหน้าที่จัดทำร่างมาตรฐานอาเซียนสำหรับเกษตรอินทรีย์ (ด้านพืช) จัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการที่จะสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินการด้านเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน โดยสรุปผลการประชุม มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน และแผนยุทธศาสตร์ที่ได้ จะนำเสนอต่อที่ประชุม MASHP, ASWGC, SOM-AMAF และ AMAF เพื่อให้การรับรองตามลำดับ

สรุปผลการประชุม

๑. การประชุมในครั้งนี้ประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศสมาชิกอาเซียนจำนวน ๗ ประเทศ ได้แก่ เนการาบรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และประเทศไทย รวมทั้งสิ้นจำนวน ๒๔ คน โดยมี Ms. Joeve S. Calleja, Division Chief, Bureau of Agriculture and Fisheries Standards, Department of Agriculture ผู้แทนกระทรวงเกษตรสาธารณรัฐฟิลิปปินส์เป็นประธานการประชุม และ Mr. Chantha Thipphavongphanh, Deputy Director General, Department of Agriculture, Ministry of Agriculture and Forestry ผู้แทนกระทรวงเกษตรสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวทำหน้าที่ Vice-Chairman ทั้งนี้ Mr. Vilaysouk Khennavong, Director General, Department of Agriculture, Ministry of Agriculture and Forestry สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกล่าวเปิดและต้อนรับผู้แทนประเทศสมาชิกอาเซียน

๒. รับทราบว่า AMAF ให้ความเห็นชอบ Vision and Strategic Plan for ASEAN Cooperation in Food, Agriculture and Forestry (FAF) Sector ปี 2016-2025 แล้ว รวมทั้งได้มีการยกร่าง performance indicators (KPIs) เพื่อเสนอ Special SOM และ AMAF ครั้งที่ ๓๗ พิจารณา และขณะนั้นเกษตรอินทรีย์เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่จะส่งเสริมการรวมตัวให้มากยิ่งขึ้นของ FAF ดังปรากฏในมาตรการที่ ๕๗ ของ AEC Blueprint 2025

๓. รับทราบว่า AMAF อยู่ระหว่างทบทวนปรับโครงสร้างและกลไกการดำเนินงาน ดังนั้นข้อเสนอการจัดตั้ง ASEAN Working Group on Organic Agriculture ในขณะนี้จึงให้ดำเนินการแค่ยกระดับเป็น Expert Working Group on Organic Agriculture (EWG-OA) อยู่ภายใต้ ASEAN Sectoral Working Group on Crops (ASWGC) โดยแยกเป็นคนละคณะกับ EWG-ASEAN GAP แต่ให้จัดประชุม back-to-back กัน

๔. รับทราบว่าเนการาบรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม อยู่ระหว่างการยกร่างมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศ โดยร่างมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเนการาบรูไนดารุสซาลามอยู่ระหว่างขั้นตอนการประชาพิจารณ์ และร่างมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของราชอาณาจักรกัมพูชา มีด้วยกัน ๒ ฉบับ ประกอบด้วยพืชอินทรีย์และข้าวอินทรีย์ซึ่งดำเนินการภายใต้โครงการ ADB Technical Assistance 7833 : REG Capacity Building for Efficient Utilisation of Biomass for Bioenergy and Food Security in the GMS

๕. ที่ประชุมรับทราบว่าอาเซียนร่วมกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจัดทำโครงการ ASEAN-German Cooperation Project on Standards in the Southeast Asian Food Trade (SAFT) โดยมี Mr. Till

Ahnert, the Project Advisor มารายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ ทั้งนี้โครงการ SAFT สนับสนุนการนำมาตรฐาน ASEAN-GAP และ ASOA สำหรับผักและผลไม้ไปใช้ โดยกำหนดเป้าหมายใน ๕ ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชาในสินค้าพริกและผัก สาธารณรัฐอินโดนีเซียในน้ำตาลมะพร้าวและชิง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ในส้มโอ มะม่วง และกาแฟ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวใน กาแฟอะราบิกาหรือผัก และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (อยู่ระหว่างการคัดเลือกสินค้า) ทั้งนี้โครงการระยะที่ ๑ ใช้ งบประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ยูโรโดยจะขยายระยะเวลาดำเนินโครงการไปจนถึงเดือนมีนาคม ๒๕๖๑ และใน ระยะที่ ๒ จะมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมการใช้มาตรฐานภายในภูมิภาคอาเซียน งบประมาณ ๔,๕๐๐,๐๐๐ ยูโร ซึ่ง รายละเอียดของโครงการให้ความสำคัญด้านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public Private Partnership Projects : PPP) เช่น คาร์ฟูร์ ลัคกีซูเปอร์มาร์เก็ต และริมปีงซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น

๖. รับทราบข้อมูลหน่วยตรวจรับรองด้านเกษตรอินทรีย์และ GAP จาก National Health Organization : NHO ซึ่งเป็นหน่วยตรวจรับรองจากสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยขอขยายการตรวจ รับรองประกอบด้วยมาตรฐาน VietGAP, Global GAP, Canada Organic Regime (COR), IFOAM, Asian Organic, Viet Nam Organic ทั้งนี้ผู้แทนจาก NHO ได้ให้ข้อมูลที่ประชุมถึงเหตุผลของเกษตรกรและผู้บริโภค ในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามที่ตัดสินใจผลิตและเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ว่า เกษตรอินทรีย์ผลิตแล้วได้ ราคาดี ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรเอกชน และบริโภคแล้วมีความปลอดภัยแม้ราคาสูง แต่ มีเกษตรกรบางส่วนที่ไม่ต้องการผลิตเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากไม่ตระหนักถึงพิษภัยของสารเคมี เกษตรอินทรีย์ ให้ผลผลิตต่ำและยุ่งยาก และมีค่าใช้จ่ายด้านการตรวจรับรอง อย่างไรก็ตามให้ข้อเสนอแนะว่าควรให้ความรู้แก่ เกษตรกรด้วยการจัดฝึกอบรม เพิ่มการโฆษณาประชาสัมพันธ์มาตรฐาน ASOA ให้ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า ผู้จัด จำหน่าย และผู้บริโภคภายในภูมิภาคได้รับรู้ จัดทำระบบการตรวจรับรองทั้งหน่วยรับรองระบบงานและหน่วย ตรวจรับรองตามมาตรฐาน ISO 17011 และ ISO 17065 รวมทั้งเร่งเทียบเคียงมาตรฐานกับประเทศต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น เป็นต้น เพื่อความอำนวยความสะดวกด้านการค้าระหว่างกัน

๗. พิจารณาจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ของอาเซียน (Strategic Plan of Action (SPA) for the ASEAN Cooperation on Organic Agriculture : SPA-ACOA) ปี 2016-2020 แล้ว ซึ่งที่ประชุมเห็นควรกำหนดให้ สอดคล้องกับร่างแผนยุทธศาสตร์ด้านพืชของอาเซียน (Strategic Plan of Action for ASEAN Cooperation on Crops : SPA-Crops) ปี 2016-2020 ประกอบด้วย ๙ ประเด็นยุทธศาสตร์ (Priority Action) ดังนี้

๗.๑ Establish a mechanism for the promotion & implementation of ASEAN Standard on Organic Agriculture กำหนดแผนงานการจัดตั้ง EWG-OA ภายในปี 2016 และที่ประชุมได้พิจารณา จัดทำTOR ของ EWG-OA ด้วยแล้ว

๗.๒ Develop regional agricultural standards and best practices ที่ประชุมเห็นชอบให้จัดทำ หลักเกณฑ์การทบทวนมาตรฐาน ASOA โดยมีประเทศไทยเป็นประเทศผู้นำ (Lead country) รวมทั้งเห็นชอบให้ ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำคู่มือการอธิบายความตามมาตรฐาน ASOA (Workshops to develop the draft Interpretive Guide) ประมาณปี ๒๕๖๑ อย่างไรก็ตามประเทศไทยเสนอให้ ASEAN Secretariat จัดหาแหล่งทุนและผู้เชี่ยวชาญเพื่อยกร่างคู่มือดังกล่าวด้วย

๗.๓ Align national Organic Agriculture standard with the ASEAN Standards for Organic Agriculture ที่ประชุมมีมติให้ปรับแก้ไขชื่อ "Guidance Manual for Using the Equivalence Matrix" เป็น **"Alignment Assessment Tool"** เนื่องจากคำว่า equivalent ตามนิยามของ Codex คือความสามารถของ ระบบตรวจสอบรับรองที่ต่างกันแต่สามารถบรรลุเป้าหมายเดียวกัน แต่กิจกรรมที่ดำเนินการเป็นเพียงการเทียบเคียง ตัวมาตรฐานเท่านั้น และมีมติให้ประเทศสมาชิกนำรายชื่อประเทศสมาชิกที่ต้องประเมินการเทียบเคียงมาตรฐาน (Matrix of Reviewers) กลับไปพิจารณาแล้วนำกลับเข้ามาพิจารณาอีกครั้งในการประชุม STF-ASOA ครั้งต่อไป

๗.๔ Promote the usage of regional agricultural standards and best practices at the national levels เห็นชอบให้ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศผู้นำในการจัดทำสื่อการอบรมเกษตรอินทรีย์เบื้องต้น (common presentation/training material) และให้สาธารณรัฐฟิลิปปินส์เป็นประเทศผู้นำและร่างข้อเสนอ (project proposal) หลักสูตรการฝึกอบรมการเป็นวิทยากรมีอาชีพระดับภูมิภาค (regional training of trainers) ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมการใช้มาตรฐาน ASOA นี้

๗.๕ Establish mechanism for monitoring the adopted ASEAN Standards and Guidelines เห็นชอบตามข้อเสนอของประเทศไทยที่เสนอให้จัดวาระการประชุมถาวร (permanent agenda) เพื่อติดตามการรับมาตรฐาน ASOA ไปใช้โดยประเทศสมาชิก

๗.๖ Harmonise certification system for organic agriculture products in the region ที่ประชุมให้ความเห็นอย่างกว้างขวางกรณีการจัดทำระบบการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน (ASEAN Guide for Organic Certification : AGOC) เนื่องจากประเทศไทยเห็นว่าปัจจุบันมีมาตรฐานสากลทั้ง ISO/IEC 17065 และมาตรฐาน Codex เกี่ยวกับระบบการตรวจสอบรับรองที่อาเซียนรับมาเป็นมาตรฐานอาเซียนแล้วและมาตรฐาน Codex เรื่อง Guidelines for the Production, Processing, Labelling and Marketing of Organically Produced Foods (GL 32-1999) ก็มีรายละเอียดระบบการตรวจรับรองสินค้าอินทรีย์แล้ว ประกอบกับ EU-ARISE ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำระบบการตรวจรับรองว่าควรใช้ระบบ third party certification หรือการรับรองมาตรฐาน ISO/IEC 17065 โดยไม่ควรจัดทำระบบอื่นขึ้นใหม่ ดังนั้นประเทศไทยจึงเห็นควรให้มีการนำมาตรฐานสากลมาพิจารณาว่ามีส่วนใดรับได้บ้างจะได้ไม่ต้องยกร่างใหม่ทั้งหมดตามแนวทางที่กำหนดใน ATIGA (ASEAN Trade in Goods Agreement) แต่มาเลเซียไม่เห็นด้วย ที่ประชุมจึงมีมติให้จัดทำแนวปฏิบัติสำหรับระบบการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน (ASEAN Guide for Organic Certification) โดยอ้างอิงมาตรฐานสากล และจัดทำหลักเกณฑ์และรายการตรวจประเมิน (procedure and checklist) โดยให้สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ทำหน้าที่เป็นประเทศผู้นำและจัดประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ ๑ โดยขอให้ประเทศไทยรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ ๒ และมาเลเซีย/สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ครั้งที่ ๓ ประมาณปี ๒๕๖๑

๗.๗ Establishment of Mutual Recognition Arrangement (MRA) ที่ประชุมยืนยันให้จัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วม (Mutual Recognition Arrangement : MRA) ต่อไป โดยมอบหมายให้ประเทศไทยเป็นประเทศผู้นำในการยกร่าง MRA

๗.๘ Development of peer review protocols to assess implementation of conformity assessment systems ที่ประชุมเห็นชอบให้สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศผู้นำในการจัดทำหลักเกณฑ์และรายการตรวจประเมิน (procedure and checklist) สำหรับประเมินความเท่าเทียม (peer review) ของระบบการตรวจรับรอง

๗.๙ Create awareness and knowledge on ASEAN Standard on Organic Agriculture

- เนื่องจากประเด็นยุทธศาสตร์นี้อ้างอิงมาจากยุทธศาสตร์ด้านพืช (SPA-Crops) ได้แก่ Assist Resource Constrained Small Producers and SMEs to Improve Productivity, Technology and Product Quality, to Meet Global Market Standards and Increase Competitiveness ซึ่งเกี่ยวข้องกับ small-scale farmers และ SMEs ดังนั้นที่ประชุมเห็นชอบให้กำหนดกิจกรรมภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ได้แก่ การจัดฝึกอบรมให้แก่ภาคเอกชนและ SMEs

- ที่ประชุมเห็นควรย้ายหัวข้อ Regional logo/branding ไปไว้ในยุทธศาสตร์ระยะถัดไป เนื่องจากเห็นว่าในขณะนี้ควรดำเนินการด้านการเทียบเคียงมาตรฐานและระบบการตรวจรับรองและการจัดทำ MRA ให้เสร็จสิ้นก่อน อีกทั้งเห็นว่ายังมีความสับสนในเรื่องเครื่องหมายซึ่งไม่ใช่เครื่องหมายรับรองและยังไม่มีแนวทางในการควบคุมการใช้เครื่องหมายที่ชัดเจน

- เห็นชอบให้ย้ายการจัดทำ Guidelines for the recognition of other organic certification systems (non-AMS) ไปอยู่ในยุทธศาสตร์ระยะถัดไปด้วย เนื่องจากประเทศสมาชิกยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ประเด็นการยอมรับระบบการตรวจรับรองกับประเทศภายนอกภูมิภาค ซึ่งบางประเทศเข้าใจว่าเป็นการยอมรับระบบการตรวจรับรองของอาเซียนจากประเทศภายนอกภูมิภาค แต่มาเลเซียต้องการให้ดำเนินการเฉพาะการยอมรับวัตถุดิบจากประเทศอื่นเข้ามาภายในภูมิภาคเท่านั้น

๘. การประชุม Special Task Force on the ASOA (STF-ASOA) ครั้งที่ ๕ กำหนดจัดขึ้นในปี ๒๕๖๐ ณ ประเทศมาเลเซีย อย่างไรก็ตามหาก AMAF/SOM-AMAF เห็นชอบให้จัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรอินทรีย์ หรือ Expert Working Group on Organic Agriculture (EWG-OA) การประชุม EWG-OA ครั้งที่ ๑ กำหนดจะจัด back-to-back กับการประชุม EWG-ASEAN GAP ในปี ๒๕๖๐ ณ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งนี้ ASEAN Secretariat จะแจ้งให้ประเทศสมาชิกทราบอีกครั้ง
